

MANON LESCAUT

(el prelego prezentita en Gresillon - Pasko 66)

La romano de Abato Prévost *Manon Lescaut* atingis tutmondan famon, kaj mi ne intencas ĝin rakonti al vi, kiuj verŝajne ĝin legis aŭ en la franca lingvo aŭ en traduko nacilingva aŭ esperanta. Tamen ne estas superflue doni kelkajn rapidajn informojn pri la aŭtoro kaj cirkonstancoj de apero de la verko.

Antoine-François Prévost naskiĝis la 1an de aprilo 1967 en burĝa familio Post studoj en jezuitaj lernejoj, li eniris la armeon, kiun li baldaŭ forlasis, restadis en Holando — kie oni atribuas al li diversajn aventurojn — kaj reveninte Francujon en 1720 eniris benediktanan monaĥejon, verŝajne post amĉagreno, kaj pastriĝis en 1726. En 1728 li troviĝis en Parizo, kie li komencis verki la « *Memoraĵojn kaj aventurojn de Nobelo* » kaj forfuĝis de sia abatejo... Li devis ekziliĝi en Anglujon, Holandon, denove Anglujon. La 7-a kaj lasta volumo de la « *Memoraĵoj de Nobelo* » — nia romano — estis publikigita en Amsterdamo en 1731. Poste aperis « *La angla filozofo aŭ historio de S-ro Cleveland, neleĝa filo de Cromwell* ». En 1734, li revenis Francujon, kie li restis, malgraŭ kelkaj eksterlandaj vojaĝoj, motivitaj de malagrablaj aventuroj. Li finis sian vivon kviete, for de la mondumo, en Chaillot, poste apud Chantilly, kaj mortis en 1763...

... Kiel ni diris, Manon Lescaut estas la 7-a volumo de tuta serio, titolita « *Memoraĵoj kaj aventuroj de Nobelo* ». Fakte, la ĝusta titolo estas « *Historio de la kavaliro Des Grieux kaj de Manon Lescaut* », kaj efektive la ĉefa heroo estas ja Kavaliro Des Grieux : la tuta historio rakontas la naskiĝon ĉe Des Grieux de fatala pasio, la defalon de Des Grieux kaj la finan punon. Des Grieux estas la viktimo de la fataleco de la pasio, kiu posedas tutan lian personecon, fizikan kaj moralan, kaj la priskribo de tiu pasio faras la tutan valoron de la romano. Sub la formo de romano, Prévost pritraktas temon indan je racina tragedio...

... Kiel mi povis bapti « *aventurromano* » verkon, kiun ĉiuj prave difinas kiel modelon de amromano?

Manon Lescaut estas esence amromano. Tamen estas tuj videble, ke en ĝi sufiĉe vastan lokon okupas tio, kion oni tradicie nomas « *aventurromano* ». Ni devas unue rimarki, ke pura aventurromano estas minora ĝenro, kiu ne donis ĉefverkojn en la franca literaturo. Plej ofte la aventuroj trovas lokon en la kadro de alia ĝenro...

... Unua rimarko : la romano de Prévost prezentas novaĵon en la franca literaturo. La aristokrata romano de la XVII-a jarcento (d'Urgé, Scudéry, La Calprenède...), plena je patoso, mirindaj aventuroj, rigidmiena heroismo, cedis lokon al la romano burĝa kaj satireca (Burĝa romano de Furetière, Komika romano de Scarron) : la romano de la XVIII-a jarcento sekvas tiun ĉi tradicion (Gil Blas, de Lesage, La lama diablo, de la sama, la romanoj de Voltaire)...

... Sed Prévost trovis sian inspiron ĉefe en la

angla literaturo. Li legis multajn romanojn kaj vojaĝrakontojn. Robinson Crusoe aperis en 1720. Sub tiu influo Prévost enkondukis en la francan literaturon temojn, kiuj antaŭe ne ekzistis en ĝi, sed kiuj estis laŭmodaj en Anglujo.

— La kriminalaj rakontoj. Vidu kian gravecon havas la aventuroj en malliberejoj en Manon Lescaut kaj la aliaj romanoj Prévost.

— La aventuroj de amoristinoj. En Manon Lescaut, la ĉefa — kaj simpatia — heroino estas di-boĉulino ; tio estas senprecedenca fakto en Francujo. Oni eĉ faris interesajn komparojn kun « *The Illustrious French Lovers* » de Penelope Aubin (1727), en kiu la geherooj travivas aventurojn similajn al tiuj de Des Grieux (unu el la heroinoj nomiĝas Manon), kaj kun verkoj de Daniel Defoe : Moll Flanders (1722) kaj Roksane (1724).

... Kiuj do estas la romanecaj okazaĵoj en Manon Lescaut? Kiel ni konstatis, tiuj okazaĵoj estas ligitaj kun la amintrigo. Pro sia temo, la romano de Prévost ne povis esti interna priskribo. La aventuroj de la geherooj estas do necese ligitaj kun la evoluo de la agado, ili estas integritaj en la agado. La defalo de Des Grieux devas esprimiĝi per ĉiaspicaĵaj aventuroj, kiuj igas la heroon fali ĉiam pli profunden. Tial tiuj aventuroj, eĉ kiam ili estas eksterordinaraj, estas finfine naturaj...

... Finfine, se oni volus resumi romanojn, kiel « *la Princino de Clèves* », « *Adolphe* » de B. Constant, « *Le blé en herbes* » de Colette (Nematura tritiko) k.s. (mi elektas intence verkojn de tre diversaj epokoj), oni povus tion fari en kelkaj linioj. Por Manon Lescaut tio ne estas ebla, aŭ oni devus diri la jelon : « *Enamiĝinte al Manon, la juna kavaliro Des Grieux travivas kun ŝi diversajn aventurojn en la Parizo de la 18-a jarcento. Finfine, Manon estas forsendita al Ameriko, kien Des Grieux sekvas ŝin kaj kie ŝi mortas.* » « *Ili travivas diversajn aventurojn* » sed se ni ne scias kiujn kaj kiajn, ni perdas multon el la senco mem de la romano...

... Ni do povas kalkuli la peripetiojn : pro Manon, Des Grieux fuĝas de la patro domo, de la pastra seminario, de la malliberejo, de la kolonia urbo. Dume, ŝi lin forlasas trifoje por iri al pli riĉa amanto. Des Grieux estas trifoje enkarcerigita, Manon dufoje ; se al tio oni aldonas unu incendion, unu ŝtelon, du murdojn, unu duelon kaj plurajn aliajn perfortaĵojn kaj sennombbron da hazardaj renkontiĝoj, estas malfacile diri, ke tiu amromano — oni eĉ foje diris : psikologia romano kaj eĉ morala romano — ĉefe konsistas el aventuroj.

Sed ĉiuj tiuj aventuroj ne estas nura distro por la leganto. Ili estas kondiĉitaj per la karaktero de la herooj mem. Ili ne estas la hazardo de eksteraj cirkonstancoj. Kiel la peripetioj de klasika tragedio, ĉiu el tiuj aventuroj estas paŝo al la destino de la herooj, al la tragedia fino...